

**Program seminarium dyplomowego
studia stacjonarne
III rok (nauczycielskie i nienauczycielskie)**

Temat seminarium:
Proza polska lat 1864-1914
(zjawiska typowe i odosobnione)

Bloki tematyczne (zagadnienia szczegółowe):

I. Kategoria „płci”:

- nowa świadomość płci w modernizmie; płęć jako skaza; biologizm miłości (twórczość G. Zapolskiej, S. Przybyszewskiego, S. Żeromskiego, M. Srokowskiego i G. Daniłowskiego);
- zjawisko mizoadryzmu i mizoginizmu w literaturze polskiej lat 1864-1914 (na przykładzie prozy Gabrieli Zapolskiej i Wacława Berenta);
- odmienne role i typy kobiet w prozie pozytywistycznej i młodopolskiej: „kobieta-ofiara”, „kobieta-ołtarz”, „kobieta-sumienie ruchu”, „kobieta-demon” (np. *Marta* E. Orzeszkowej *Emancypantki* B. Prusa, *Ozimina* W. Berenta, *Androgyne* S. Przybyszewskiego);
- idea emancypacji, ruch kobiecy i kategoria „sex” w literaturze polskiej XIX i XX wieku ;
- ideał Androgyne i jego literackie wcielenia (np. w prozie S. Przybyszewskiego);
- portrety szalonych kobiet i nerwowych mężczyzn w literaturze pozytywizmu i Młodej Polski.

II. Wątki erotyczne:

- werbalizacja spraw erotycznych w literaturze pozytywistycznej i modernistycznej – pruderia i wyuzdanie; czystość uczuć i zmysłowa cielesność (np. *Nad Niemnem* i *Cham* E. Orzeszkowej, *Lalka* B. Prusa, *Chłopi* W.S. Reymonta, *Dzieje grzechu* S. Żeromskiego,);
- emocjonalne niespełnienie bohaterów prozy B. Prusa i E. Orzeszkowej;
- Eros naturalistyczny i modernistyczny (na przykładzie *Na skalach Calvados* A. Sygietyńskiego, *Kaśki Kariatydy* G. Zapolskiej, *Dziejów grzechu* S. Żeromskiego i *Chłopów* W. S. Reymonta);

- seksualność w obszarze sacrum (np. *Maria Magdalena* G. Daniłowskiego);
- kreacje kobiety upadłej w powieści modernistycznej;
- motyw ciała i jego funkcje w prozie Młodej Polski (np. *Kult ciała* M. Srokowskiego i *Tętent* G. Daniłowskiego).

III. Społeczno-narodowe zaangażowanie literatury w sprawy bieżące:

- obraz powstania styczniowego w literaturze pozytywizmu i Młodej Polski – różne wizje historii czy odmienna werbalizacja tych samych spraw (twórczość Prusa, Orzeszkowej, Żeromskiego i Struga);
- rewolucja 1905 roku - jej wizerunek i ocena w młodopolskich tekstach literackich (np. A. Strug, W. S. Reymont, W. Sieroszewski, S. Żeromski, G. Daniłowski, Z. Kisielewski i A. Niemojewski);
- sakralizacja ruchu robotniczego w prozie reportażowej i beletrystycznej okresu Młodej Polski (np. *Bandyce z PPS* G. Daniłowskiego; *Nokturn* S. Żeromskiego; *Na kresach lasów* oraz *Być albo nie być* W. Sieroszewskiego *Ojciec i syn* A. Struga; *Juliusz Syreń* Z. Kisielewskiego).

IV. Kwestia żydowska:

- realistyczny, naturalistyczny i modernistyczny portret Żydówki (na przykładzie *Chawy Rubin* A. Świętochowskiego, *Malki Szwarcenkopf* G. Zapolskiej oraz *Wesela* S. Wyspiańskiego);
- zjawisko antyjudyzmu i antysemityzmu w literaturze pozytywistycznej i młodopolskiej.

V. Wokół literatury popularnej:

- pisarstwo historyczne Wacława Gąsiorowskiego wobec twórczości Henryka Sienkiewicza;
- kicz literacki i jego parodia (np. *Trędowata* H. Mniszek i *Na ustach grzechu* M. Samozwaniec);
- romans ziemiański, buduarowy i artystowski (*Między ustami a brzegiem pucharu* M. Rodziewiczowej, *Kult ciała* M. Srokowskiego oraz *Anioł śmierci* K. Przerwy-Tetmajera).